

## บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “กระบวนการสร้างความตระหนักในสิทธิและโอกาสทางสังคมของคนพิการทางร่างกายและการเคลื่อนไหว” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความตระหนักในสิทธิและโอกาสทางสังคมที่คนพิการพึงได้รับ และ ศึกษาวิธีการขยายผลการสร้างความตระหนักด้านสิทธิและโอกาสแก่ทั้งคนพิการและสังคม เพื่อลดการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมกับคนพิการ ได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นคนพิการทางร่างกายและการเคลื่อนไหว จำนวน 15 คน เน้นการศึกษาและทำความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์ชีวิตและการทำงานของคนพิการที่มีต่อการตระหนักรับรู้สิทธิทางสังคมและโอกาสทางสังคมอย่างลึกซึ้งและเข้าถึง โดยการสัมภาษณ์ การสังเกตและ การเล่าเรื่องประวัติชีวิต

ผลการศึกษาพบว่าคนพิการมีกระบวนการการสร้างความตระหนักในสิทธิและโอกาสทางสังคมของคนพิการ โดยเริ่มจากตัวคนพิการเองที่มองความพิการของตนเองในด้านบวก และมีความพยายามที่จะก้าวผ่านความพิการของตนเอง พยายามเปิดโอกาสให้ตนเองออกสู่สังคมพร้อมทั้งสังคมที่ให้โอกาสและเอื้อประโยชน์แก่คนพิการ ด้วยการสร้างสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ การนำเสนอภาพคนพิการในด้านบวก การยอมรับและให้โอกาสคนพิการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมได้อย่างเท่าเทียม การสนับสนุนจากเครือข่ายทางสังคม การแลกเปลี่ยนและให้คำปรึกษาระหว่างเพื่อนคนพิการด้วยกัน ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิและโอกาสของคนพิการที่สำคัญ คือ ทักษะคิดในด้านลบ ทั้งจากตัวคนพิการเอง คนในครอบครัว และสังคมที่มองความพิการว่าเป็นความด้อยศักยภาพ และสนับสนุนส่งเสริมคนพิการในทางที่ผิดและไม่สร้างสรรค์ และการเลือกปฏิบัติทั้งที่เกิดจากการเลือกปฏิบัติจากความพิการ และการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมซึ่งกลุ่มเป้าหมายมีวิธีการในการแก้ไขโดยใช้การกระตุ้นเสริมสร้างให้คนพิการเกิดแรงจูงใจและหันมาสนใจในสิทธิและโอกาสของตนเองมากขึ้น อีกทั้งกระตุ้นสังคมเพื่อให้สังคมตระหนักในสิทธิและศักดิ์ศรี ฟังเสียงเรียกร้องของคนพิการมากขึ้น โดยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจกับความพิการอย่างถูกต้องทั้งจากการอบรม สัมมนา การประชุมเชิงวิชาการ การร่วมกลุ่มเพื่อเรียกร้อง การฟ้องร้องดำเนินการตามกฎหมาย

อย่างไรก็ตามคนพิการมีความคาดหวังในอนาคตที่สำคัญ 2 ประการ คือ ความต้องการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มและยั่งยืน เพื่อการสร้างโอกาสให้สังคมได้เข้าใจในความต้องการของคนพิการที่มีข้อจำกัดของคน การมีบทบาทของคนพิการในการกำหนดนโยบายและการพัฒนางานสวัสดิการสังคมของคนพิการ เช่น การประกันรายได้ของคนพิการ การสร้าง

องค์ความรู้ด้านสิทธิคนพิการในรูปแบบทางสังคม (Social Model) และการเริ่มการทำงานในเชิงรุกมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้อเสนอแนะแก่คนพิการควรยอมรับและมองความพิการของตนเองในด้านบวก มีความตื่นตัวในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง สร้างความเข้มแข็งให้กับทั้งตนเองและองค์กรคนพิการ โดยสร้างเครือข่ายกับเครือข่ายสังคมในทุกภาคส่วน รัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดทำนโยบายด้านคนพิการ การควรให้บทบาทคนพิการในการมีส่วนร่วม พร้อมทั้งมีหน่วยงานตรวจสอบและกำกับการนำนโยบายไปปฏิบัติจริง สนับสนุนให้เกิดแผนงานคนพิการในระดับท้องถิ่น